

MİLLETLERARASI DAİMÎ ALTAİSTLER KONFERANSI

1957 Münih Şarkiyatçılar Kongresinde varılan karar üzerine kurularak yılda bir defa toplanmak suretiyle çalışmaya başlayan PIAC'ın (Permanent International Altaistic Conference) ilk içtimalı 1958 yılı Haziran ayının 25-28'inde Mainz'da Batı Almanya İlimler Akademisinde tertip edilmiştir.

İkinci konferans 1959 da 23-27 Haziran günleri yine aynı yerde yapılmıştır. Batı Almanya İçişleri Bakanlığı Kültür Kurulu konferansı maddî bakımdan desteklemiş ve kurulduğu gündən beri PIAC'ın sekreterliğini üzerine almış bulunan Bonn Üniversitesi Profesörlerinden Mongolist Dr. Walter Heissig tertip işlerini başarı ile icra etmiştir.

Prof. N. Poppe, Prof. T. Kobayashi, Prof. Ratchnevsky ve başka meslektaşlar 1959 konferansına gelememişler, aynı şekilde Moğolistan, Sovyet Rusya ve Macaristan'dan da katılan olmamıştır. 1958 konferansına Türkiye'den iştirak eden olmadığı halde, 1959 da Ankara Üniversitesinden 2, İstanbul Üniversitesinden 2 olmak üzere 4 kişi katılmıştır.

1959 Haziranında 2. konferansa aşağıdaki zatlar iştirak etmiştir:

1. Prof. P. Aalto (Helsinki)
2. Prof. R. R. Arat (İstanbul)
3. Dr. C. R. Bawden (London)
4. Dr. F. A. Bischoff (Paris, şimdi Bonn)
5. Prof. A. Bombaci (Napoli)
6. Dr. G. Doerfer (Göttingen)
7. Prof. R. N. Frye (Harvard)
8. Prof. A. v. Gabain (Hamburg)
9. Prof. T. Gandjei (Napoli)
10. Prof. W. Heissig (Bonn)
11. Prof. K. Jahn (Utrecht)
12. Prof. A. J. Joki (Helsinki)
13. Dr. M. Mansuroğlu (İstanbul)
14. Prof. K. Menges (New York)
15. Dr. B. Ögel (Ankara)
16. Prof. U. Posch (Seattle)
17. Prof. O. Pritsak (Hamburg)
18. cand. phil. K. Sagaster (Bonn)
19. Prof. D. Sinor (Cambridge)
20. Dr. A. Temir (Ankara)
21. mag. art. K. K. Thomsen Hansen (Kopenhagen)
22. Prof. A. Zajaczkowski (Warschau)

1958 konferansında verilen karar gereğince, 1959 toplantılarında 4 konu üzerinde durulmuştur. Her konu bir referat'la başlamış ve arkasından müzakere yapılmıştır.

(24.6:) İlk gün öğleden önce meslektaşlar kendi memleketlerinde Altaistik sahasında yapılan araştırmalar üzerine bilgi vermişlerdir. Gerek referat ve gerek müzakereler banda alınmış olup, konferansa katılanlar bundan her zaman faydalanabilirler. Bunların esas kısımlarının bir broşür halinde neşri düşünülmektedir.

Aynı gün öğleden sonra Prof. D. Sinor "Tunguz filolojisi problemleri" üzerine konuşmuştur. Bugün bu konuyu yerinde araştırmak mümkün olmadığından, batıdaki malzemelerle yetinmek mecburiyetindeyiz. Bilhassa Mançu ve mukayeseli Tunguz ve Moğol dili araştırmaları için elimizde oldukça malzeme mevcuttur. Tartışmalara Aalto, Joki, Menges, Pritsak ve Räsänen katılmışlardır.

(25.6:) İkinci gün, Altay dillerinin akrabalığı meselesine tahsis edilmiştir. Prof. O. Pritsak, okumuş olduğu raporunda, ana Altay dili ile ilgili problemler üzerinde durarak, bu bakımdan Türkçedeki uzun vokallerin önemine işaret etmiştir. Sonra Altay halkları hakkında Çin kaynaklarında raslanılan bilgilere temas ederek, bu halkların ana vatanının kat'î olarak bilinmesine imkân olmamakla beraber, bunların, yeni dillerle ortaya çıkan yeni halklar olmayıp, tarihi devirlerin başından beri aynı yerlerde oturduklarını tebarüz ettirmiştir. O. Pritsak'ın konuşması çok hareketli tartışmalara yol açmış, bu teşebbüs iyi karşılanmakla beraber daha fazla kaynak tetkikinin lüzumu üzerinde karar kılınmıştır.

Aynı gün öğleden sonra yukarıdaki konu ile ilgili tartışmalara devam olunmuş, sonra Prof. W. Heissig'in teşviki ile Türk ve Moğol destan ve masalarında mukayeseli hayvan motifleri üzerine karşılıklı konuşma cereyan etmiştir. Bu müzakereye bilhassa Prof. A. von Gabain, Prof. W. Heissig, Prof. O. Pritsak ve Dr. B. Ögel katılmışlardır.

(26.6:) Üçüncü gün öğleden önce Seattle Üniversitesinden Prof. U. Posch, Altay dillerindeki müşterek ana sözlerden vücut azaları adları üzerinde konuşarak, konuyu Türk, Moğol ve Mançu dillerinden aldığı birçok misallerle açıklamıştır. Bununla ilgili tartışmaya bilhassa Türkiye'den gelen meslektaşlarla Räsänen, Zajaczkowski, Pritsak, Menges, Sinor ve Thomsen iştirak etmişlerdir.

Üçüncü gün öğleden sonra yapılan son oturumda umumî birkaç mesele üzerinde durulmuştur: 1) Altaistik'in İslâmistik, Sinoloji veya bunlarla ilgili sahalarda içinde mütalâa edilmesinin doğru olamayacağı hususunda konuşmalar yapılmış ve Üniversitelerle diğer bilim kurumlarına sunulmak üzere, aşağıda fotokopisi ve tercümesi takdim olunan hususlar karar altına alınmıştır. Bu karar, Almanya'da bütün Üniversite rektörlüklerine sunulduğu gibi, diğer memleketlerden gelen meslektaşlara da birkaç nüsha takdim olunarak, kendi memleketlerinde bu yolda faaliyette bulunmaları tavsiye olunmuştur.

2) Türk Dil Kurumu tarafından yayınlanan Tarama Dergisi'nin basılmakta olan cildine şimdiye kadar çıkan kısımlarla ilgili bir bibliyografya eklenmesi için Dil Kurumu sekreterinden ricada bulunmaya oy birliği ile karar verilmiştir.

3) Yine Türk Dil Kurumu'na hitaben kaleme alınan bir kararla, yalnız Türkiye Türkçesi değil, umumî Türkoloji problemleriyle meşgul olacak özel bir

derginin kurulması temenni olunmuştur. Konferans üyeleri, böyle bir dergide birlikte çalışmaya hazır olduklarını ifade etmişlerdir. Halen çıkmakta olan Türk Dili Yıllığı-Belleten'de Türkçeden başka Almanca, Fransızca, İngilizce ve İtalyanca yazılara da yer verilmesi ve yılda iki defa yayınlanması için Türk Dil Kurumu'na müracaatı gözönünde tutan teklif, milli bir yayının iç işlerine karışma olacağı düşüncesiyle reddolunmuş ve konferansta hazır bulunan Dil Kurumu üyelerine, bu meselenin hususî surette hal yoluna gidilmesi için tavsiyede bulunulmuştur.

Sonra konferans için fahrî başkanlar seçilmesi teklif olunarak Türkoloji ve Mongolistik branşlarından ikişer kişi olmak üzere Prof. M. Räsänen, Prof. J. Deny, Prof. N. Poppe ve Prof. A. Mostaert seçilmişlerdir. Bunlardan konferansta hazır bulunan Prof. Räsänen seçimi teşekkürle kabul etmiş, diğer zatlar da, genel sekreterin bu yoldaki mektubuna müspet cevap vermişlerdir.

Gelecek konferansın 1960 Haziran sonlarında yine Mainz'da yapılması kararlaştırılmış ve hazırlık işleriyle geçen yıllarda olduğu gibi Prof. W. Heissig vaziflendirilmiştir. Bu sefer konferans müddeti 1 geliş, 1 gidiş, 1 dinlenme ve 4 tam çalışma gününden ibaret olmak üzere 7 güne çıkarılmıştır.

Konferansın Türkoloji ve Mongolistik seksiyonlarına ayrılması teklifi reddolunmuştur.

1960 yılı çalışmalarının şu 5 konu etrafında toplanmasına karar verilmiştir:

1. *Söz yapımı* (fiil kökleri). Konuyu sunacaklar:
 - Türkçe : Prof. v. Gabain, Prof. Zajaczkowski
 - Moğolca : Prof. Poppe, mag. art. Thomsen
 - Tunguzca : Prof. Menges, Prof. Pritsak
 - Umumî Altaistik: Prof. Aalto, Prof. Menges.
2. *Altaistik sahasında metin yayınları*. Konuyu sunacak olan:
 - Prof. Arat.
3. *Altaistik disiplinlerinin bugünkü durumu ve vazifeleri*. Konuyu sunacaklar:
 - Türkoloji : Dr. Mansuroğlu
 - Mongolistik : Prof. Poppe
 - Tunguzoloji : Prof. Menges
 - Umumî Altaistik : Prof. Posch.
4. *Arkeolojik araştırmaların durumu* (son yıllarda yapılan kazılara toplu bir bakış).
 - Konuyu sunacaklar:
 - Prof. Jahn, Prof. Pritsak, Dr. Ögel, cand. Phil. Sagaster.
5. *Moğol tarihi ile ilgili kaynaklar*. Konuyu sunacaklar:
 - Ortaasya tarihi ile ilgili Lâtince ve Yunanca kaynaklar: Prof. Sinor
 - İran kaynakları: Prof. Jahn
 - Eski Türkçe kaynaklar: Prof. v. Gabain
 - Diğer kaynaklar: Dr. Temir (Türk, Arap, Ermeni, Gürcü)
 - Slav kaynakları: Prof. Pritsak
 - Çin kaynakları: Prof. Cleaves
 - Moğolca kaynaklar: Prof. Heissig
 - Oyratça kaynaklar: Prof. Aalto.

Prof. Menges'in teklifi üzerine, seyahat masrafları için UNESCO'dan yardım istenmesine karar verilmiştir.

Hazır bulunamıyan birçok meslektaşlara kart ve telgrafla selâmlar yollanmıştır.

Konferanstan sonra, 27.6.1959 günü, Inter Nationes (Bonn)un yardımı ile, Essen'de Villa Hügel'de tertiplenmiş olan Hind sanatı sergisi ziyaret edilmiştir.

Resolution

Die zur 2. Arbeitstagung der Permanent International Altaistic Conference in Mainz versammelten Vertreter der altaistischen Fächer aus Dänemark, der Bundesrepublik Deutschland, Finnland, Frankreich, Gross-Britannien, Italien, den Niederlanden, Polen, der Türkei und der Vereinigten Staaten von Amerika vertreten die Ansicht, dass die Unterordnung der unter dem Gesamtbegriff ALTAISTIK verstandenen Fächer der

altaistischen Sprachwissenschaft, Turkologie (im weiteren Sinne), Mongolistik, Tungusologie,

unter dem Sammelbegriff Islamistik oder Sinologie und deren Randgebiete nicht zu rechtfertigen ist. Eine derartige Einstufung entspräche dem überholten Wissenschaftsbild des vergangenen Jahrhunderts. Die oben genannten Fächer haben sich im Laufe der letzten 50 Jahre Eigenständigkeit in Forschung und Lehre erworben und stellen de facto unabhängige Disziplinen dar. Ihre Zeitschriften Central Asiatic Journal, Ural-Altäische Jahrbücher und Türkiyat Mecmuasi, die Publikationsreihen Ural-Altäische Bibliothek, Asiatische Forschungen und Monumenta Linguarum Asiae Maioris und andere zahlreiche Veröffentlichungen weisen den hohen Anteil der zahlenmässig mit anderen

Resolution

The representatives of Altaistic studies in Denmark, the Federal Republic of Germany, Finland, France, Great Britain, Italy, the Netherlands, Poland, Turkey, and the United States of America, meeting at the second congress of the Permanent International Altaistic Conference in Mainz, are of the opinion that the subordination of those studies generally classified under the title of Altaistics, that is

Altaic linguistics, Turkology (in the wider sense), Mongolistics, Tungusology,

under the general category of Islamistics, Sinology or subjects related thereto, cannot be justified. Such a classification would correspond to the outdated academic outlook of the last century. The aforementioned subjects have won their independence in research and teaching during the course of the last 50 years and represent de facto independent disciplines. Their journals, Central Asiatic Journal, Ural-Altäische Jahrbücher and Türkiyat Mecmuasi, the series Ural-Altäische Bibliothek, Asiatische Forschungen and Monumenta Linguarum Asiae Maioris and numerous other publications show the extent to which altaistics,

orientalistischen Fachern nicht zu vergleichenden Altaistik an der wissenschaftlichen Gesamttätigkeit aus.

Die Fächer der Altaistik haben daher ein Anrecht auf selbständige Vertretungen und beratende Stimme in wissenschaftlichen Körperschaften auf derselben Ebene wie es die anderen orientalistischen Disziplinen bereits haben. Dieser Auffassung ist bereits Rechnung getragen worden auf den Internationalen Orientalisten-Kongressen zu Cambridge 1954 und München 1957 und auf den beiden deutschen Orientalistentagen 1956 und 1958, wo die Altaistik in eigenen Sektionen arbeitete. Die Versammlung fasst daher einmütig die Resolution, dass auf unabhängige Fachvertretungen der Altaistik und ihrer Fächer an den Universitäten und in wissenschaftlichen Körperschaften hinzuwirken sei, und sie wendet sich mit dieser Vorstellung an alle zuständigen Stellen.

though numerically speaking they cannot be compared with other oriental studies, have contributed to academic activity as a whole.

Altaic studies therefore have a claim to be represented independently and to have an advisory voice in academic bodies on the same footing as is already enjoyed by other oriental disciplines. This opinion has already been accepted at the international congresses in Cambridge and Munich in 1954 and 1957. where Altaistics formed their own section. Our congress therefore resolves unanimously that the independent representation of Altaistics and Altaistic subjects in universities and in academic bodies must be aimed at, and brings its opinion to the notice of all concerned.

- ^{V. Ann} (Mag. K. Thomsen, Universität Kopenhagen)
- Prof. Dr. Ammann* *W. Gabain* (Professor von Gabain, Universität Hamburg)
- Prof. Dr. J. J. J. J.* (Professor O. Pritsak, Universität Hamburg)
- Prof. Dr. W. Heissig* (Professor W. Heissig, Universität Bonn)
- Prof. Dr. M. Rasanen* (Professor M. Rasanen, Universität Helsinki)
- Prof. Dr. J. J. J. J.* (Professor Joki, Universität Helsinki)
- Prof. Dr. P. Aalto* (Professor P. Aalto, Universität Helsinki)
- Dr. F. Bischoff* (Dr. F. Bischoff, Paris)
- Prof. Dr. D. Sinor* (Professor D. Sinor, Universität Cambridge)

-*Ch. Bawden*.....(Dr. Charles Bawden, Univ. London)
-*A. Bombaci*..... (Professor A. Bombaci, Universität Neapel)
-*Turkhem Gandjei*..... (Professor Id T. Gandjei, Universität Neapel)
-*K. Jahn*..... (Professor K. Jahn, Universität Leiden)
-*A. Zajaczkowski*..... (Professor A. Zajaczkowski, Poln. Akademie der Wissenschaften, Universität Warschau)
-*Rahmeti Arat*..... (Professor Rahmeti Arat, Universität Istanbul)
-*M. Mansuroglu*..... (Dozent Dr. Mansuroglu, Universität Istanbul)
-*A. Temir*..... (Dozent Dr. A. Temir, Universität Ankara)
-*Ögel*..... (Dozent Dr. Ögel, Universität Ankara)
-*K. Menges*..... (Professor K. Menges, Columbia University, New York)
-*Richard R. Frye*..... (Professor R. Frye, Harvard University)
-*U. Posch*..... (Professor U. Posch, Universität of Washington, Seattle)

Mainz, den 26. Juni 1959

(Tercümesi:)

K A R A R

Danimarka, Federal Almanya Cumhuriyeti, Finlandiya, Fransa, Büyük Britanya, İtalya, Hollanda, Polonya, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletlerinden gelerek Mainz'da *Permanent International Altaistic Conference* (Milletlerarası Daimi Altaistler Konferansı)nın 2. toplantısına katılan Altaistik branşlarının mümes-silleri :

- Altay dil bilgisi,
- Türkoloji (geniş anlamda),
- Mongolistik,
- Tunguzoloji

bölümlerini içine alan ve toplu olarak ALTAİSTİK diye adlandırılan bilim dalının İslamistik ve Sinoloji veya bunlarla ilgili sahalarda mütalâa edilmesinin doğru olmayacağı kanaatindeyiz. Böyle bir tasnif, ancak geçen yüzyılın eskimiş akademik görüşüne uyar. Yukarıda sayılan branşlar son 50 yıl içerisinde araştırma ve

öğretim sahasında özelliklerini bulmuşlar ve de facto bağımsız birer disiplin haline gelmişlerdir. Bunlarla ilgili Central Asiatic Journal, Ural-Altäische Jahrbücher ve Türkiyat Mecmuası gibi dergiler, Ural-Altäische Bibliothek, Monumenta Linguarum Asiae Maioris gibi seriler ve başka birçok yayınlar, sayı bakımından diğer doğu araştırmaları branşları ile kıyas edilemeyecek olan Altaistik'in, genel bilimsel çalışmalarındaki yüksek iştirakini göstermektedir.

Buna göre Altaistik branşları, bilim kurumlarında, diğer Orientalistik disiplinlerinin çoktan malik buldukları temeller üzerinde bağımsız temsil edilmeye ve söz sahibi olmaya hak kazanmışlardır. 1954 ve 1957 Cambridge ve Münih Şarkiyatçılar Kongresinde ve 1956, 1958 Alman Şarkiyatçılar Kurultayında artık bu fikir kabul edilmiş olup, Altaistik özel seksiyonlar halinde çalışmıştır. Bu yüzden Altaistler konferansı, Altaistik'in ve branşlarının Üniversitelerde ve bilim kurumlarında bağımsız temsil edilmesinin gereğine oy birliği ile karar vermiştir ve bunu bütün ilgili makamların dikkatine sunar.

Mainz, 26 Haziran 1959

PIAC genel sekreteri Prof. Dr. W. Heissig'in
15.12.1959 tarihli raporuna dayanarak
hazırhyan

AHMET TEMİR

